

Republic of Moldova, Chișinău, MD-2012, 134, Ștefan cel Mare și Sfânt Ave.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr.	<u>3007 – 45</u>	din	<u>15.03.2023</u>
La nr.	<u>07-598</u>	din	<u>06.03.2023</u>

**Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării**

Agenția de Guvernare Electronică a examinat *proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (Inițiativa „Dezvoltarea afacerilor la distanță în Republica Moldova/Contactless Business in Moldova”) (număr unic 94/ME/2023), autor – Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării*, remis spre avizare repetată, și, în limitele competențelor instituției, comunică lipsă de obiecții și propuneri.

Director adjunct

Andrei PRISACAR

Digitally signed by Prisacar Andrei
Date: 2023.03.15 09:45:23 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex.: Vadim Vintilă,
e-mail: vadim.vintila@egov.md
tel.: 0690 90 007

**SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„13” martie 2023

Nr. E/2609

La scrisoarea Ministerului Economiei
Nr. 07-598 din 06 martie 2023

Ministerul Economiei

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat repetat proiectul de hotărâre *privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative ((Inițiativa ”Dezvoltarea afacerilor la distanță în Republica Moldova/Contactless Business in Moldova”) (număr unic 94/ME/2023)*, și comunică următoarele obiecții și propuneri.

1. La modificările Legii privind procedura notarială nr. 246/2018:

1) La art. 5¹ :

alin. (5), prevede lista actelor care nu pot fi întocmite în format electronic. Totodată, potrivit art. 40 alin. (4) din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul să fie perfectat sau prezentat pe suport de hârtie și semnat cu semnătură olografă, documentul electronic se consideră corespunzător cerințelor respective. Astfel, pentru a evita colizia cu prevederile menționate supra, propunem reformularea alin. (5), după cum urmează:

„(5) Exceptând de la prevederile Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, în formă de document electronic nu pot fi întocmite următoarele acte și acțiuni notariale:”

Suplimentar, se propune completarea alin. (6), după textul „consultarea Camerei Notariale”, cu textul „ și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova”, deoarece potrivit art. 35 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, Serviciul de Informații și Securitate al RM, în calitate de organ de supraveghere și control, este responsabil de elaborarea și promovarea politicii de stat și de exercitare a controlului în domeniul serviciilor de încredere, iar semnarea electronică a actelor notariale reprezintă un serviciu de încredere. Menționăm că, conținutul documentului electronic, fie act notarial sau alt tip de document, nu afectează forma acestuia – document electronic, respectiv funcționarea și reglementarea acestuia în formă electronică este realizată în conformitate cu Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere.

2) La art.12 alin. (5), propunem să fie substituit textul „Ministerului Justiției după consultarea Camerei Notariale” cu textul „Guvern”.

Faptul dat reiese din prevederile art. 10 alin. (2) pct. 4) lit. d) din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, care stabilește că metodele alternative de identificare de la distanță a persoanei sunt stabilite de către Guvern.

Suplimentar, nu este clar în bază căruia temei metodele alternative de identificare de la distanță a persoanei în cazul întocmirii actelor notariale electronice, urmează a deroga de la regula generală, acestea fiind stabilite de Ministerul Justiției și nu de Guvern.

3) La art. 46:

se propune reformularea conținutului în modul în care aceasta să corespundă cu art. 40 alin. (10) din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, potrivit căruia toate exemplarele identice ale documentului electronic sunt considerate originale și produc aceleași efecte juridice. Astfel, o copie electronică a documentului electronic *apriori* nu poate să existe.

2. La modificările Legii cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător nr. 81/2004:

1) La art. 23¹, alin (1):

se propune excluderea textului „În scopul stimulării investițiilor și promovării interacțiunii directe între investitorii străini și prestatorii de servicii publice în sensul Legii nr.234/2021 cu privire la serviciile publice”. Or, potrivit art. 30 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ sunt incluse în nota informativă.

3. La art. X din proiect:

1) La alin. (5), având în vedere importanța existenței Sistemului informațional de înregistrare a actelor notariale în format electronic pentru buna funcționare și prestare a serviciilor notariale la distanță, considerăm exagerat și neargumentat termenul stabilit pentru crearea Sistemului (3 ani). Astfel, se propune revizuirea termenului de creare a Sistemului, cu argumentarea acestuia în Nota informativă.

2) La alin. (5) și alin. (7), se propune expunerea denumirilor instituțiilor în conformitate cu prevederile cadrului normativ. În acest sens, textul „Agenția de Guvernare Electronică” urmează a fi substituit cu textul „I.P. „Agenția de Guvernare Electronică” ”, iar textul „Agenția Servicii Publice” urmează a fi substituit cu textul „I.P. „Agenția Servicii Publice” .

Cu respect,

Digitally signed by Clima Ion
Date: 2023.03.13 17:20:02 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ion CLIMA

Șeful Aparatului directorului

Banca Națională a Moldovei

Nr. 31-002/25/955

17.03.2023

Ministerul Economiei

Piața Marii Adunări Naționale nr.1,
MD-2012, mun. Chișinău

Prin prezenta, cu referire la demersul nr.07-598 din 06.03.2023, prin care se solicită avizarea repetată a proiectului legii pentru modificarea unor acte normative (Inițiativa "Dezvoltarea afacerilor la distanță în RM/Contactless Business în Moldova", nr. unic 94/ME/2023), Banca Națională vă comunică următoarele.

La examinarea art. III al proiectului de lege revizuit urmare a avizării inițiale, care conține modificări ale Legii securității și sănătății în muncă, nr.186/2008 (în continuare-lege), observăm că rămân inconsistențe în aplicabilitatea normelor legii față de lucrătorii de la distanță. Pe de o parte, proiectul prevede completări la art.3 alin.(2) care stabilesc că dispozițiile legii se aplică lucrătorilor care prestează munca de la distanță, *în limitele și condițiile convenite de comun acord cu angajatorul și stipulate în contractul individual de muncă*. Pe de altă parte, autorul completând majoritatea normelor din lege cu textul "inclusiv cei/cei care prestează munca de la distanță" (nefiind supuse completării normele de la art.10 alin.(3) lit.c), art.13 lit.m) și art.18) *le conferă în mod expres obligativitatea aplicării acestor norme față de acești lucrători*. În această ordine de idei, în contextul propunerii din avizul anterior, reiterăm necesitatea precizării în proiect, sau, cel puțin în Nota informativă:

- a faptului inaplicabilității unor norme – în cazul de față, în mod special, a art.18 – având în vedere că acestea reglementează un aspect important în procesul asigurării celor mai bune condiții de muncă, reprezentând o garanție a lucrătorilor oferită în scopul recuperării acestora în cazul reducerii capacității de muncă;

- în ce mod urmează a fi aplicate normele ce modifică art.3 alin.(2) din lege care indică faptul că legea se aplică lucrătorilor care prestează munca de la distanță, în limitele și condițiile convenite de comun acord cu angajatorul, în coroborare cu

normele de la articolele care indică expres că acestea se aplică lucrătorilor de la distanță (acolo unde s-a propus completarea cu textul "inclusiv cei/celor care prestează munca la distanță").

Cu respect,

Octavian Armașu
Guvernator

Digitally signed by Armașu Octavian
Date: 2023.03.17 16:54:49 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ex. C. Borzin
tel. 022 82 24 02

AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, mun. Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, nr. 42

42 Aleksandr Pushkin str., MD-2012 Chisinau

tel.: +373 22 50 46 54, fax: +373 22 21 22 59, e-mail: asp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

20.03.2023
07-598

Nr. 01/0397
06.03.2023

**Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării**

Ca urmare a examinării repetate a proiectului Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (inițiativa “*Dezvoltarea afacerilor la distanță în Republica Moldova/Contactless Business in Moldova*”) (număr unic 94/ME/2023), Agenția Servicii Publice, conform competențelor funcționale, vă comunică lipsa de propuneri.

Director

Digitally signed by Eșanu Mircea
Date: 2023.03.20 15:42:00 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mircea EȘANU

CAMERA NOTARIALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

adresa: MD-2012, mun. Chișinău, str. București 90, of.16

www.cnm.md; camera.notariala@cnm.md, (022) 000 701, (022) 000 702, 061077753

Nr. 92 din 13 martie 2023

la nr. 07-598 din 06.03.2023

Ministerului Economiei

mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, Nr. 1

secretariat@me.gov.md

oxana.rusanovschi@me.gov.md

Ministerului Justiției

mun. Chișinău, str. 31 August 1989, nr. 82

secretariat@justice.gov.md

cristina.rusu@justice.gov.md

Urmare a examinării *proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (Inițiativa "Dezvoltarea afacerilor la distanță în Republica Moldova / Contactless Business in Moldova) - nr. unic 94/ME/2023*, remis spre **avizare repetată**, Camera Notarială comunică următoarele:

În partea ce ține de modificarea Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor și a Legii nr. 246/2018 privind procedura notarială, proiectul prezentat spre avizare repetată conține reglementări revăzute, care au fost introduse la propunerea Agenției de Guvernare Electronică și Ministerul Justiției, care sunt vizate în cele ce urmează.

Proiectul prezentat conține reglementări privind regimul juridic al actului notarial electronic într-o manieră generală, mult prea tehnologizată, și care nu se încadrează în totalitate procedurii de întocmire a actelor și acțiunilor notariale. Reglementările propuse sunt formulate în termeni neclari și străini procedurii notariale, ceea ce nu corespunde principiilor de previzibilitate, accesibilitate și claritate în elaborarea unui act normativ. Or, conform art. 54 alin. (1) lit. a), b), c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli: a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație; b) într-o frază este exprimată o singură idee; c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi.

În mod particular, punctăm următoarele:

1. Redacția art. 5¹ alin. (4): *"Stabilirea identității, capacității și discernământului, citirea, semnarea actului notarial și exprimarea consimțământului pot fi realizate fără prezența fizică a unora sau tuturor persoanelor vizate, cu utilizarea mijloacelor electronice de*

comunicare, nu doar în procesul de întocmire a actului notarial în formă de document electronic, dar și în procedurile de întocmire a actelor notariale semnate olograf, dacă o astfel de comunicare cu părțile nu presupune încălcarea altor norme de procedură, decât cele care țin de prezența fizică în fața notarului și nu periclitează imparțialitatea și confidențialitatea procedurii notariale.”

Norma dată conține o formulare vagă și neclară, sub aspectul aplicabilității acesteia și a cazurilor de stabilire a identității, capacității și discernământului, citirea, semnarea actului notarial și exprimarea consimțământului fără prezența fizică a participanților, fiind dificil a se desprinde ideea autorului. Pentru un plus de claritate, ar fi oportună formularea reglementărilor în propoziții scurte și concise.

2. Completarea art. 12 cu alineatul (5) cu următorul cuprins: „(5) În cazul întocmirii actelor notariale electronice prin comunicarea la distanță, stabilirea și verificarea identității participanților de către notar se face în conformitate cu rigorile prezentei legi, **utilizând metode de identificare alternative recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilității, cu prezența fizică. Metodele de identificare la distanță a participanților sunt stabilite de către Ministerul Justiției după consultarea Camerei Notariale.”**

Din proiectul de lege se atestă o confuzie dintre identificarea electronică în sensul Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere și stabilirea de către notar a identității, capacității și discernământului solicitantului actului notarial. În sensul Legii nr. 124/2022, ”identificare electronică” este definită ca un proces de utilizare a datelor de identificare ale persoanelor în formă electronică, reprezentând în mod unic fie o persoană fizică sau juridică, fie o persoană fizică care reprezintă o persoană juridică. Legea nr. 246/2018 prevede că, identitatea solicitantului actului notarial se stabilește în baza actelor de identitate.

La întocmirea actului notarial, notarul verifică nu doar identitatea persoanei, dar stabilește și capacitatea de exercițiu, discernământul acesteia, fapt care nu pot avea loc doar prin identificarea electronică a solicitantului. Preluarea modului de verificare de către prestatorul de servicii de încredere a identității persoanei fizice / juridice ”**utilizând metode de identificare alternative recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilității, cu prezența fizică**” nu este un mecanism potrivit cercului de aspecte pe care le verifică notarul la întocmirea actului notarial. Modul de stabilire a identității persoanei, a capacității de exercițiu și a discernământului este reglementat în art. 13-14 din Legea nr. 246/2018 și nu se rezumă la faptul dacă deținătorul cheii publice este cel care se prezintă, ci impune și stabilirea faptului dacă voința exprimată aparține persoanei, dacă înțelege pe deplin efectul juridic al actului ce va fi întocmit, dacă consimțământul acestuia nu este viciat.

Considerăm că legea trebuie să fie mai previzibilă și accesibilă destinatarilor acesteia și să conțină termeni juridici clari. Din textul de lege nu este clară modalitatea de stabilire și verificare de către notar a identității solicitantului actului notarial, făcându-se referire la termeni tehnologici abstracti.

În vederea identificării solicitantului actului notarial electronic, Camera Notarială a propus reglementarea posibilității de confruntare a datelor prezentate de solicitant cu datele din Registrul de Stat al Populației, prevedere care a fost exclusă prin redactarea art. 12 alin. (5). Considerăm că noile reglementări privind digitalizarea activității notariale urmează să se încadrează în procedura existentă de îndeplinire a actelor și acțiunilor notariale, printre care se regăsește și confruntarea datelor prezentate cu cele din registrele de publicitate. Îndeplinirea actului notarial

doar în baza metodelor de identificare alternative, fără confruntarea informației privind identitatea participanților cu datele din registrul de stat al Populației este riscantă și nu oferă notarului certitudinea privind identitatea participanților.

3. Completarea art. 90 alin. (1) cu propoziția ”Cetățenii străini pot beneficia de acte notariale întocmite în formă de document electronic dacă se pot identifica și semna electronic utilizând servicii de încredere calificate în conformitate cu prevederile Legii privind identificarea electronică și serviciile de încredere”.

În cadrul lucrărilor grupului de lucru, s-a punctat că de acte notariale în formă de document electronic pot beneficia cetățenii RM și cetățenii străini care dețin permis de ședere valabil. La propunerea AGE acest punct a fost modificat, prin excluderea condiției de deținere de către cetățenii străini a permisului de ședere valabil, fiind înlocuit cu condiția de identificare și semnare electronică utilizând servicii de încredere calificate în conformitate cu prevederile Legii privind identificarea electronică și serviciile de încredere.

Facilitățile acordate cetățenilor străini în lumina modificărilor propuse la Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în RM, nu acoperă cazurile de întocmire a actelor notariale în formă de document electronic pentru cetățenii străini care deja dețin un permis de ședere valabil și ar putea beneficia de acte notariale electronice.

4. La art. X – Dispoziții finale alin. (7) ”Categoriile de actele notariale în formă de document electronic, inclusiv actele notariale întocmite prin comunicare la distanță, se vor realiza și implementa gradual, în măsura în care notarul poate face uz de soluții și/sau sisteme informaționale necesare, conforme cerințelor stabilite de Guvern. În acest sens, inclusiv Agenția Servicii Publice în comun cu Camera Notarială în termen de 2 ani vor crea conexiunea notarilor la Registrul bunurilor imobile pentru efectuarea de către notari a înregistrărilor prevăzute de legislație”.

Reformularea alin. (7) nu este una potrivită, și încercarea de înglobare a tuturor situațiilor de îndeplinire a actelor notariale electronice nu redă specificul de creare a condițiilor tehnice necesare pentru autentificarea electronică a contractelor (înregistrarea provizorie de către notar în Registrul bunurilor imobile).

Recomandăm expunerea alin. (7) în varianta propusă de Camera Notarială și susținută de Ministerul Justiției pentru utilizarea corectă a termenilor juridici și formularea corectă a scopului urmărit: ”Actele notariale în formă de document electronic se vor întocmi în funcție de crearea condițiilor tehnice necesare pentru întocmirea lor. Contractele sub formă de document electronic se vor autentifica doar dacă au fost create condițiile tehnice pentru înregistrarea provizorie de către notar a drepturilor născute în temeiul acestora. Agenția Servicii Publice în comun cu Camera Notarială în termen de 2 ani vor crea și implementa conexiunea notarilor la Registrul Bunurilor Imobile pentru efectuarea înscrierilor prevăzute de legislație”.

5. La art. X – Dispoziții finale alin. (7) a fost exclus alin. (4): „Cheltuielile efectuate pentru investiții, dotări și alte utilități necesare desfășurării activității electronice notariale se scad din veniturile brute ale notarilor pentru o durată de 3 ani de la punerea în aplicare a acestei legi.”. Pentru crearea și implementarea sistemelor informaționale necesare pentru îndeplinirea actelor notariale electronice și asigurarea înregistrării, păstrării acestora (registrele electronice, arhiva electronică) și asigurarea deținerii dotărilor necesare (echipamente, dotări), notarii vor suporta cheltuieli suplimentare pentru îndeplinirea activității sale profesionale. Considerăm echitabil ca notarii să aibă posibilitatea legală de a scade aceste cheltuieli din veniturile sale brute. Propunem introducerea prevederii date, ca în proiectul inițial.

6. Dat fiind faptul că, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ (art. 71 alin. (4) din Legea nr. 100/2017), ar fi oportună completarea Notei informative cu explicații mai detaliate privind îndeplinirea actelor și acțiunilor notariale electronice, pentru claritate și înțelegerea corectă a voinței legiuitorului.

Reieșind din cele indicate, Camera Notarială solicită luarea în considerare a obiecțiilor formulate pe marginea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, remis repetat spre avizare (Inițiativa ”Dezvoltarea afacerilor la distanță în Republica Moldova / Contactless Business in Moldova) - nr. unic 94/ME/2023.

Președinte al Camerei Notariale

Digitally signed by Chirtoacă Lilia
Date: 2023.03.13 17:36:02 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Lilia CHIRTOACĂ

Ex. Onofrei Diana
(022) 000 701

**CONFEDERAȚIA NAȚIONALĂ
A SINDICATELOR DIN MOLDOVA**

2012, mun. Chișinău, str. 31 August, 129
Tel. 266502; 237304; Tel/fax: 234508
e-mail: office@cnsm.md

**НАЦИОНАЛЬНАЯ КОНФЕДЕРАЦИЯ
ПРОФСОЮЗОВ МОЛДОВЫ**

2012, мун. Кишинэу, ул. 31 Август, 129
Тел. 266502; 237304; Тел/факс: 234508
e-mail: office@cnsm.md

16.03.23 Nr. 04-17/ 218
La nr. unic 94//ME/2023

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Prin prezenta, urmare a examinării proiectului de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (număr unic 94/ME/2023) solicităm, ca la definitivarea acestuia, să se țină cont de următoarele propuneri.

La Art. III – Legea securității și sănătății în muncă al Republicii Moldova nr. 186/2008

1) Art. 1, noțiunea „loc de muncă” va avea următorul cuprins:

„loc de muncă – loc destinat pentru organizarea și desfășurarea diferitor genuri de activitate, precum și pentru plasarea posturilor de lucru în clădirile, edificiile, spațiile închise sau deschise, terenurile, bazinele acvatice ale unității și orice alt loc din interiorul unității sau exteriorul unității la care lucrătorul are acces în timpul și pentru executarea sarcinilor sale de lucru, inclusiv și locuri pentru prestarea muncii de la distanță;”

2) Punctul 9 va avea următorul cuprins:

„9. Art.17, alin. (1) după cuvintele „fiecare lucrător” se completează cu cuvintele „inclusiv cei care prestează munca de la distanță”.

Vicepreședinte

Sergiu SAINCIUC